

Ds. 1572/13

Sokółka 18 listopada 2013 roku

POSTANOWIENIE
o odmowie wszczęcia dochodzenia

Jarosław Wierzba - prokurator Prokuratury Rejonowej w Sokółce po rozpoznaniu materiałów zebranych w sprawie Ds. 1572/13 o czyn z art. 35 ust. 1 w zw. z art. 34 ust. 1 Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt
Działając na podstawie art. 305§1 k.p.k., art. 325a k.p.k. i art. 17§1 pkt 2 k.p.k.

postanowił:

odmówić wszczęcia dochodzenia w sprawie

zaistniałego w dniu 15 października 2013 roku w Bohonikach uboju co najmniej jednej owcy, bez uprzedniego pozbawienia zwierzęcia świadomości przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje

tj. o czyn z art. z art. 35 ust. 1 w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt

- wobec stwierdzenia, iż czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego – na podstawie art. 17§1 pkt 2 k.p.k.

UZASADNIENIE

W dniach od 15 do 18 października 2013 roku w Bohonikach odbyły się zorganizowane przez społeczność muzułmańską obchody święta Kurban Bajram. W trakcie uroczystości, w dniu 15 października 2013 roku, dokonano złożenia ofiary ze zwierząt poprzez dokonanie uboju co najmniej jednej owcy.

W związku z powyższym przeprowadzono postępowanie sprawdzające, w trakcie którego ustalono co następuje.

W dniach od 15 do 18 października 2013 roku społeczność muzułmańska obchodziła święto Kurban Bajram. Główne obchody odbyły się w miejscowościach Kruszyniany i Bohoniki.

W dniu 15 października 2013 roku w Bohonikach, po nabożeństwie w miejscowym meczecie część uczestniczących w modlitwach osób udała się na pobliski cmentarz natomiast pozostali udali się na teren Domu Pielgrzyma, gdzie odbył się ceremonia ofiarowania polegającego na uboju zwierząt. Przybyła na miejsce grupa działaczy Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Zwierząt Animals podjęła próbę przeciwdziałania składaniu w ofierze zwierząt jednakże uczestniczące w uroczystościach osoby wyprosiły je z posesji.

Rozpytany w niniejszej sprawie Tomasz Miśkiewicz – pełniący funkcję Muftego i Przewodniczącego Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej oświadczył, że około godziny 13:00, po wyproszeniu protestujących z terenu działki parafialnej na której znajduje się Dom Pielgrzyma, w stodole osobiście dokonał uboju ośmiomiesięcznej owcy. Zwierzę zostało położone na lewy bok i było przytrzymywane za nogi i kark. Tomasz Miśkiewicz po odmówieniu okolicznościowej modlitwy, według własnych słów, dokonał przecięcia jednym szybkim ruchem gardła zwierzęcia po czym pozostawiono je do wykrwawienia. Owca przed ubojem nie była oghuszana ani też nie podano jej środków znieczulających. Tomasz Miśkiewicz zaznaczył, iż ubój został dokonany w zamkniętej, pozbawionej okien stodole, a wewnątrz przebywały jedynie dorosłe osoby ze społeczności muzułmańskiej. Rozpytany przedstawił też książeczkę zdrowia dla celów

sanitarno – epidemiologicznych z której wynika, iż nie ma on przeciwwskazań do pracy. Tomasz Miśkiewicz oświadczył, iż nie chce podać danych osób będących świadkami uboju argumentując to tym, iż sprawa ma duży rozgłos i jest w zainteresowaniu mediów.

Rozpytany w niniejszej sprawie na okoliczność zajścia Paweł Antoni Mędrak. Powiatowy Lekarz Weterynarii w Sokółce, oświadczył, że w dniu 15 października 2013 roku, w ramach swoich obowiązków służbowych udał się do miejscowości Bohoniki. Na miejscu przebywał w godzinach od 11:00 do 13:00 przy czym jak zaznaczył nie wchodził na teren posesji na której znajduje się Dom Pielgrzyma i gdzie trwały główne uroczystości święta muzulmańskiego ponieważ jest to teren prywatny. W trakcie swojej obecności nie stwierdził aby miał tam miejsce ubój zwierzęcia bądź zwierząt.

Eugenia Radkiewicz, opiekująca się Domem Pielgrzyma w Bohonikach oświadczyła, iż po uroczystościach w meczecie udała się na cmentarz po czym zajmowała się gośćmi, którzy odwiedzili ją w domu. W związku z powyższym nie było jej na terenie Domu Pielgrzyma w czasie kiedy miało dojść do uboju rytualnego. Oświadczyła ona nadto, iż nic na ten temat nie wie, a sprzątając stodołę nie zauważyła w środku żadnych śladów krwi.

W sprawie należy zauważyć co następuje.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie sprawdzające nie wskazuje na to, iż istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa co jest warunkiem koniecznym do wszczęcia postępowania przygotowawczego. W świetle zgromadzonego materiału dowodowego uznać należy, iż w przedmiotowej sprawie doszło do tzw. uboju rytualnego owcy dokonanego zgodnie z zasadami Islamu. Czyn ten nie wypełnia znamion przestępstwa z art. z art. 35 ust. 1 w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt.

Ustawa o ochronie zwierząt z dnia 21 sierpnia 1997 roku w aktualnie obowiązującej postaci wskazuje, iż kto zabija, uśmierca zwierzę albo dokonuje uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1, art. 33 lub art. 34 ust. 1 – 4 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat dwóch przy czym art. 34 ust. 1 stanowi, iż zwierzę kręgowie w ubojni może zostać uśmiercone tylko po uprzednim pozbawieniu świadomości przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.

Zaznaczyć należy przy tym, iż do 28 września 2002 roku na mocy art. 34 ust. 2 w/w ustawy wymogi uśmiercania zwierząt kręgowych w zakresie uboju były wyłączone przez obrządki religijne, a w dniu 31 grudnia 2012 roku stracił moc §8 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 września 2004 roku przewidujący wyjątek od ogłuszania zwierząt przed ubojem w stosunku do zwierząt poddawanych ubojowi zgodnie z obyczajami religijnymi zarejestrowanych w Rzeczypospolitej Polskiej związków wyznaniowych. Przepis ten został uchylony przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniem z dnia 27 listopada 2012 roku.

Analiza uzasadnienia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego wskazuje, że przyczyną uchylecia przepisu była jego niezgodność z delegacją ustawową oraz wprowadzeniem bez upoważnienia rozporządzeniem – aktem prawnym niższego rzędu wobec ustawy, wyjątków od rozwiązań ustawowych. Trybunał wskazał też, że po utracie mocy uchylonego przepisu ubój rytualny w Polsce będą regulowały przepisy prawa unijnego.

Głównym źródłem obowiązującego obecnie prawa unijnego w tej kwestii jest bez wątplenia Rozporządzenie Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 roku w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz.U.U.E.L z dnia 18 listopada 2009 roku Dz. UE. 2009.303.1). Wskazany wyżej akt prawny co do zasady przyjmuje konieczność stosowania ogłuszania zwierząt przed ubojem, dopuszczając jednak na mocy art. 4 ust. 4 wyjątek, iż w przypadku zwierząt poddawanych ubojowi według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne wymogi dotyczące ogłuszania zwierząt nie mają zastosowania pod warunkiem, że ubój ma miejsce w rzeźni.

Cytowane wyżej rozporządzenie unijne nie implikuje zatem bezwzględnego zakazu ogłuszania zwierzęcia przed jego uśmierceniem. Co więcej nie ma ono zastosowania również w przypadkach uśmiercania zwierząt podczas eksperymentów naukowych, polowań, rekreacyjnego łowienia ryb, a także podczas imprez kulturalnych lub sportowych. Rozporządzenie nie ma również zastosowania do drobiu, królików i zajęcy w przypadkach ich uboju poza rzeźnią na potrzeby własnej domowej konsumpcji.

Odwołując się do kwestii wyznaniowych ustawodawca unijny w ustępie 18 preambuły tegoż rozporządzenia zaznaczył, iż akt prawny respektuje wolność wyznania i prawo do uzewnętrzniania religii i przekonań poprzez uprawianie kultu nauczanie, praktykowanie i uczestniczenie w obrzędach. Odnosząc się do sposobu uśmiercania zwierząt bez ogłuszania w art. 43 preambuły wskazano, że ubój bez ogłuszenia wymaga dokładnego podcięcia gardła ostrym nożem celem zminimalizowania cierpienia zwierzęcia.

Analizując kwestię dopuszczalności uboju rytualnego na gruncie prawa polskiego nie sposób jest pominąć ustawy z dnia 20 lutego 1997 roku o stosunku państwa do gmin wyznaniowych żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z dnia 26 kwietnia 1997 roku). Artykuł 9 ust. 2 tejże ustawy stanowi, iż „w celu realizacji prawa do sprawowania obrzędów i czynności rytualnych związanych z kultem religijnym, gminy żydowskie dbają o zaopatrzenie w kosztowną żywność, o stołówki, łaźnie rytualne oraz ubój rytualny”. Zgodnie z prawem polskim ubój rytualny na potrzeby kultu religijnego uprawianego przez gminy żydowskie nie jest więc zakazany.

Cytowana wyżej ustawa odnosi się co prawda sensu stricto jedynie do wyznania mojżeszowego jednakże trudno jest nie odnieść jej do mniejszości muzułmańskiej. Obowiązująca ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej nie reguluje w ogóle kwestii uboju rytualnego. Biorąc pod uwagę datę jej uchwalenia za uprawniony uznać należy pogląd, iż w dacie jej wejścia w życie ustawodawca nie dostrzegał potrzeby regulacji prawnej w tym zakresie. Obecnie akceptowanie przez państwo uboju rytualnego dokonywanego w podobny sposób przez przedstawicieli jednego związku religijnego i jednoczesne pozbawienie tego prawa innej grupy religijnej może być słusznie potraktowane jako nierówne traktowanie przez Polskę mniejszości religijnych i złamanie podstawowej zasady równouprawnienia kościołów i innych związków wyznaniowych. Nadto zakaz uboju rytualnego, który jest czynnością religijną specyficzną dla Islamu, stałby w sprzeczności z konstytucyjną zasadą wolności religii. Zgodnie z artykułem 53 punkt 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje ona min. wolność wyznawania lub przyjmowania religii według własnego wyboru oraz uzewnętrzniania indywidualnie lub z innymi, publicznie lub prywatnie, swojej religii przez uprawianie kultu, modlitwę, uczestniczenie w obrzędach, praktykowanie i nauczanie.

Mając na uwadze przytoczone wyżej wyjątki uznać należy, iż w postępowaniu Tomasza Miśkiewicza, który jak sam zadeklarował dokonał uboju rytualnego owcy, nie można doszukać się znamion przestępstwa. Polskie prawo, jak również ustawodawstwo unijne, nie jest pod tym względem jednoznaczne i dopuszcza wyjątki. Brak jest przy tym jasnych i sprecyzowanych regulacji, które mogłyby w sposób konkretny ustalić zakres ochrony zwierząt i swobody praktyk religijnych poprzez uprawianie uboju rytualnego. Problem ten wymaga rozstrzygnięcia prawnego przez właściwe organy państwowe na co zwrócił również uwagę Trybunał Konstytucyjny. Końcowo należy podkreślić, że nie można uznać za przestępstwo zachowania stanowiącego realizację zagwarantowanych przez prawo międzynarodowe i Konstytucję wolności religijnych.

Z uwagi na powyższe okoliczności należało wydać postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia wobec stwierdzenia, iż czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego – na podstawie art. 17§1 pkt 2 k.p.k.

Prokurator
Prokuratury Rejonowej
Jarosław Wierzbę

Pouczenie:

1. Pokrzywdzonemu oraz instytucji wymienionej w art. 305 § 4 kpk przysługuje prawo przejrzenia akt sprawy i złożenia zażalenia na powyższe postanowienie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy (art. 306 § 1 kpk, art. 325a kpk oraz art. 465 § 2 kpk).

Sąd może utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie lub uchylić je i przekazać sprawę prokuratorowi celem wyjaśnienia wskazanych okoliczności bądź przeprowadzenia wskazanych czynności (art. 330 § 1 kpk).

Jeżeli prokurator nadal nie znajdzie podstaw do wniesienia aktu oskarżenia wyda ponownie postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa – dochodzenia*) lub o jego umorzeniu. Pokrzywdzony, który wykorzystał uprawnienia przewidziane w art. 306 § 1 kpk może w takim przypadku wnieść akt oskarżenia do sądu w terminie miesiąca od daty doręczenia zawiadomienia o postanowieniu (art. 330 § 2 kpk, art. 55 § 1 kpk).

Akt oskarżenia powinien spełniać wymogi określone w art. 55 § 1 i 2 kpk.

Inny pokrzywdzony tym samym czynem może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej przyłączyć się do postępowania (art. 55 § 3 kpk).

2. W sprawach z oskarżenia prywatnego zażalenie na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego rozpoznaje prokurator nadrzędny, jeżeli postanowienie zapadło z uwagi na brak interesu społecznego w ściganiu z urzędu sprawcy (art. 465 § 2a kpk).

3. Zażalenie na powyższe postanowienie wnosi się za pośrednictwem prokuratora, który wydał postanowienie.

Termin do wniesienia zażalenia wynosi 7 dni od daty doręczenia odpisu postanowienia i jest zawity. Zażalenie wniesione po upływie tego terminu jest bezskuteczne (art. 122 § 1 i 2 i art. 460 kpk).

Zarządzenie:

Stosownie do art. 100 § 2, 305 § 4 i 325a kpk doręczyć odpis postanowienia:

- Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce k.8 (wraz z drukiem pouczeń o uprawnieniach pokrzywdzonego)
- Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Zwierząt Animals k. 11 (wraz z drukiem pouczeń o uprawnieniach pokrzywdzonego)
- Krakowskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami reprezentowane przez pełnomocnika Adw. Dorotę Dąbrowską k.12 (wraz z drukiem pouczeń o uprawnieniach pokrzywdzonego)
- Biuro Poselskie Armanda Ryfińskiego k.48
- Fundacja Pro Animals – Na Pomoc Zwierzętom k.50 (wraz z drukiem pouczeń o uprawnieniach pokrzywdzonego)
- Fundacja Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt Viva – reprezentowana przez pełnomocnika Adw. Katarzynę Topczewską k.157 (wraz z drukiem pouczeń o uprawnieniach pokrzywdzonego)
- Stowarzyszenie Teatralne Dom na Młynowej k.576
- Stowarzyszenie Obrona Zwierząt k.560 (wraz z drukiem pouczeń o uprawnieniach pokrzywdzonego)

Prokurator
Prokuratury Rejonowej
Jarosław Wierzbę